

Василь КІСЕЛИЧНИК,
кандидат юридичних наук, доцент,
проректор Львівського державного
університету внутрішніх справ,
заслужений юрист України

ІНСТИТУТ ПРЕЗИДЕНТСТВА У МІСЬКОМУ ПРАВІ ЛЬВОВА (друга половина XIX – початок XX століття)

Ключові слова: міське право; правовий статус президента міста Львова; система міського самоврядування; статут територіальної громади міста Львова.

Наукова дискусія навколо питання про статус сільського, селищного, міського голови, його функцій, місця та ролі у системі місцевого самоврядування, попри її конструктивність і практичну значущість, здебільшого не охоплює історію становлення та розвитку цього інституту в Україні. Відтак, спроби вирішення нагальних проблем правового регулювання діяльності сільських, селищних, міських голів позбавлені розуміння історико-правового досвіду, що не обмежується досвідом сучасного самоврядування в Україні, започаткованого у 90-і роки XX століття. Загалом він унікальний у своїй багатоманітності, оскільки поширюється практично на всі періоди історії місцевого самоврядування, відображає всі еволюційні та революційні зміни, які супроводжували розвиток територіальних громад і місцевого самоврядування в Україні. Завдання пропонованої наукової статті полягає в тому, щоб проаналізувати лише частину цього досвіду, проте таку, що безпосередньо пов'язана із становленням модерного (сучасного) самоврядування у другій половині XIX століття. Йдеться про інститут президентства у місті Львові, формування та правове регулювання діяльності якого є не тільки межею, яка розділяє два найважливіші етапи в історії львівської громади та міського самоврядування, а й точкою відліку, що знаменує зародження муніципальної влади як різновиду влади публічної.

Дослідження інституту президентства міста Львова другої половини XIX – початку XX століття дає історичні підстави для відповідей на актуальні питання про місце і роль одноосібного органу в системі міського самоврядування, про характер влади, повноваження й обов'язки міського голови, а також його функції, порядок обрання тощо.

Можливості порівняльно-історичного підходу додають актуальності вивченню інституту президентства міста Львова, дають змогу стверджувати, що способи вирішення багатьох проблем, пов'язаних із діяльністю, зокрема, міських голів у сучасній Україні, можна знайти, вивчаючи історію питання. З огляду на це у центрі нашої уваги перебувають саме ті положення, які актуалізують історико-правовий досвід: питання обрання президента міста Львова, його місця у системі міських самоврядних органів та ролі у формуванні муніципальної влади, функції президента (насамперед нормотворчої), повноваження і компетенція, його обов'язки, співпраця президента міста із самоврядними та державними органами, а також із членами територіальної громади. Отже, метою статті є історико-правовий аналіз інституту президентства другої половини XIX – початку XX століття. Така мета певною мірою виправдана тим, що інститут президентства у місті Львові означеного періоду не був самостійним предметом наукових досліджень як в українській історико-правовій, так і в історичній науці. Історіографія

цієї проблеми здебільшого представлена узагальнюючими працями про міське самоврядування Львова окресленого періоду [1–4] або конкретно-історичними дослідженнями діяльності окремих президентів міста [5].

Початок становлення інституту президентства Львова обумовлений формуванням у місті модерного, на кшталт європейських взірців, самоврядування на основі австрійської (австро-угорської) моделі місцевого самоврядування. Тісно пов'язана з розвитком австрійського конституціоналізму, ця модель передбачала відносну свободу територіальних громад, децентралізацію влади та розвиток місцевої (локальної) демократії. Вона відтворювала на місцевому рівні процеси розподілу влади, характерні для переходу від абсолютної монархії до конституційної. Відтак, австрійське законодавство про громади та місцеве самоврядування цього періоду виділяє серед самоврядних органів територіальних громад ухвальні, контрольні, керівні та виконавчі. Так, ст. XII загальнодержавного австрійського закону «Про основні засади організації громад» від 5 березня 1862 року встановлювала, що відділ (комітет) громади у вирішенні справ громади виконує роль ухвального і контрольного органу, а голова громади – керівного та виконавчого її органу [6]. Наступна – XIII стаття вказаного закону передбачала, що голова громади безпосередньо підпорядковується їй у здійсненні своєї адміністративної діяльності, а щодо справ, які входять до делегованої (дорученої) сфери його обов'язків, відповідає також і перед державною виконавчою владою. Безпосередній вплив на місце та роль керівника громади у системі органів місцевого самоврядування справило ще одне важливе положення про обрання його не членами територіальної громади, а її представництвом (представницьким органом). Таким чином, громадський закон Австрійської монархії 1862 року встановлював загальні правила щодо інституту голови (керівника) громади. Проте залишав і певні можливості для розвитку цього інституту окремими територіальними громадами, насамперед, відповідно до ст. XXII вказаного закону, громадами столичних міст коронних країв Австрійської держави. Шляхом роз-

робки та прийняття окремих статутів міст-столиці коронних країв* мали можливість деталізувати правовий статус керівника громади. Саме у такий спосіб інститут голови територіальної громади набув історико-правових особливостей у місті Львові.

Вже у процесі розробки статуту територіальної громади міста Львова масштабно і дуже активно обговорювалися засади інституту керівника міської громади, назва для цієї посадової особи, її права та обов'язки. Перший проект статуту 1860 року зберігав для міського голови традиційне для магдебурзького права поняття «бурмістр» (бургомістр). Так, у § 65 зазначалося, що бурмістра обирає міська рада зі свого складу чи зі складу службовців магістрату. Однак у процесі обговорення цієї норми депутати (радні) Бреуер, Чайковський та Кжечунович аргументовано доводили, що бурмістра необхідно обирати тільки зі складу міської ради [7].

Особливої гостроти, як зрештою і при обговоренні проекту статуту в цілому, набуло питання про віросповідання кандидатів на бурмістра, віце-бурмістра та міських делегатів**. На думку більшості членів комісії з розробки статуту громади міста Львова***, бурмістр, його заступник і міські делегати повинні бути особами християнського віросповідання. Проте член комісії депутат Дубс вимагав обумовити можливість для юдеїв бути міськими делегатами. Інший член комісії юдейського походження – депутат Гаазі вважав, що шоста частина від складу міських делегатів повинна бути юдейського

* Одним із таких коронних країв, що входив до складу багатонаціональної Австрійської монархії, а згодом дуалістичної Австро-Угорщини, була Галичина. На початку XX ст. її територія займала 78497 км², на якій проживало 8 млн 212 тис. населення // Die Chronik Österreichs. – Dortmund: Chronik Verl., 1984. – S. 461.

** Інститут міських делегатів планували створити з метою надання допомоги президентові міста у нагляді та вирішенні справ, переданих магістратові, іншим міським органам і окремим службовцям (внутрішня сфера діяльності), а також для безпосереднього контролю за виконаннями ними своїх повноважень (зовнішня сфера діяльності).

*** Перше засідання комісії з розробки міського статуту відбулося 4 червня (понеділок) 1860 року.

віросповідання. Архівні матеріали не зберегли вимог юдеїв щодо можливості обрання бурмістра юдейського віросповідання [8]. Не вдалося знайти серед архівних матеріалів неспростовні відомості про те, чому при обговоренні проектів статутів депутати (радни) відмовилися від запропонованої ними назви керівника громади – «бурмістр», а зупинилися на понятті «президент». Імовірно, це відбулося під впливом досвіду вічного конкурента міста Львова – міста Кракова, тимчасовий статут якого містив саме таке найменування [9].

Упродовж десяти років у процесі обговорення проектів статутів чимало запропонованих норм змінилося (з огляду на зміни у законодавстві, прийняття нових законів) та набуло іншого правового змісту. Відтак було прийнято статут громади міста Львова 1870 року [10] як результат досить тривалої правотворчої діяльності, зокрема і щодо статусу президента міста. Так, у міському статуті було визначено правовий статус президента міста як розпорядчого та виконавчого органу (одноосібного). Власне саме він виступав тим третім системоутворювальним елементом міського самоврядування після громади міста та міської ради.

Порядок обрання президента міста регламентувала виборча ординація* для громади королівського столичного міста Львова, яка була невід'ємною складовою частиною статуту міста 1870 року. Норми ординації досить детально закріплювали процедуру та порядок проведення виборів президента міста Львова, якого обирав представницький орган громади – міська рада зі свого складу.

Вимоги до кандидатів у президенти (виборчі цензи) умовно можна було поділити на загальні (вимоги до кандидатів у депутати міської ради) та спеціальні (вимоги до кандидатів у президенти міста). Відповідно до вимог § 9 зазначеної вище ординації депутатами (радними) міської ради могли обиратися дієздатні особи чоловічої статі, які були членами громади та на день обрання досягли 30-річного віку. Параграф 10 виборчої ординації визначав перелік осіб, які не могли в силу свого службового становища чи з інших причин бути обраними на цю посаду [10].

Положення, які засвідчували поступовий розвиток міського самоврядування та

міського права, обумовлені насамперед правовими та політичними компонентами історичного процесу. Становлення австрійського конституціоналізму від початку передбачало серед основних прав громадян вибори своїх представників, прийом нових членів до складу громади, самостійне управління своїми справами тощо [11, 3].

Зазначені положення дали змогу міській громаді Львова формувати такі вимоги до кандидатів у президенти, виконання яких забезпечував би певний рівень незалежності цього органу (посадової особи) від державної виконавчої влади. Конституційний і політичний чинники відобразилися у спеціальних вимогах до кандидата на посаду президента міста, зокрема що стосується заборони обіймати цю посаду духовній особі будь-якої релігії чи віросповідання**.

Високий ступінь легітимності президента забезпечувався обов'язковою вимогою про участь у виборах президента міста всіх депутатів міської ради. У випадку, якщо обранець міської громади не прибув на вибори або не взяв участь у голосуванні без поважних причин, він втрачав свій мандат і протягом трьох років позбавлявся пасивного виборчого права при виборах представницького органу міської ради Львова [10]. Видається, що цей досвід не втратив своєї актуальності для розвитку локальної демократії в Україні і сьогодні.

Для обрання президента міста Львова необхідною умовою була присутність не менше 3/4 складу депутатського корпусу міської ради та абсолютна більшість голосів від загальної кількості обранців міської громади. У випадку, коли при голосуванні ніхто з кандидатів не отримав необхідної кількості голосів, проводилось повторне голосування. І якщо при повторному голосуванні не вдалося отримати бажаного результату, тоді вибори проводилися серед двох кандидатів,

* Ординація – збірка юридичних правил, що стосується певного питання, регламент // *Slownik historii. W. P. – Warszawa, 1929. – S. 293.*

** В українській національній громаді, як відомо, найбільш національно свідомими та дієвими у справах українства були греко-католицькі священники.

які набрали найбільшу кількість голосів*. У разі набрання однакової кількості голосів кандидатами на посаду президента міста призначалася процедура жеребкування. Про обрання президента міста інформували громадськість, вищу політичну владу краю (Намісництво) та Крайовий відділ (виконавчий орган Галицького Крайового Сейму).

Таким чином, процедура обрання президента міста Львова була досить демократичною. Проте і в неї були закладені певні моменти, які характеризували намагання однієї з найчисленніших громад міста монополізувати самоврядну владу. Зростання кількості єврейського населення міста Львова у другій половині XIX століття** дало поштовх до обмежень прав єврейської громади. Зокрема, § 32 виборчої ординації містив положення про те, що у випадку, якщо б обраний президент міста не був християнського віросповідання, тоді на засіданнях міської чи адміністративно-християнської ради щодо особливих справ (питань) християнського населення міста головує перший віцепрезидент. А у випадку, якщо б і він не був християнського віросповідання, – депутати християнської ради, члени адміністративно-християнської ради відповідно до встановленої процедури виборів президента міста вправі були обрати зі свого складу головуючого, який в особливих справах християнського населення був наділений аналогічними з президентом повноваженнями щодо загальних справ громади***.

Згідно з вимогами § 25 статуту міста новообраний президент після його затвердження на посаді Цісарем (Монархом) повинен був у присутності депутатів міської ради скласти присягу перед Намісником краю на

вірність і відданість монарху та сумлінне виконання ним своїх обов'язків.

Першим президентом міста Львова відповідно до вимог статуту був обраний Ф. Зем'ялковський, доктор права Львівського університету, адвокат, директор львівської філії Кредитного банку для підтримки торгівлі та промислів, якого згодом (1873 р.) було призначено міністром Галичини у складі Австро-Угорського уряду [5]. З позицій наукової біографістики необхідно наголосити на ролі Ф. Зем'ялковського у становленні інституту президентства міста Львова. У 1848 році він був обраний послом від Львова до австрійської Державної ради, в роботі якої відзначився як член конституційної комісії. У 1867 році був обраний депутатом Державної ради від міста Львова, а згодом і її віцепрезидентом. Як член австрійського парламенту брав участь у перемовинах з угорцями щодо «аусгляйху» (договору), відповідно до якого і була створена дуалістична Австро-Угорська монархія, а також у роботі комісії з розробки проекту конституції новоутвореної держави. Досвід парламентської та правотворчої діяльності дав змогу Ф. Зем'ялковському ефективно керувати створенням міських служб, розробкою та прийняттям регламенту міської ради, численних інструкцій для самоврядних органів [12, 4]. Досліджені архівні матеріали підтверджують, що традиція обирати президентами міста досвідчених державних чи громадських діячів, високоосвічених громадян міста, усталилася в практиці міської ради. Майже всі президенти міста, а також перші віцепрезиденти, які обиралися на цю посаду відповідно до вимог статуту Львова 1870 року, мали науковий ступінь доктора наук. Більшість із них були професійними юристами. Така практика не тільки отримала схвалення міської громади, а й позитивно впливала на формування засад правового статусу президента міста як суб'єкта міського права. Саме розуміння правового статусу дало змогу розмежувати поняття президента як органу (одноосібного) у системі міського самоврядування і президента як посадової особи міського самоврядування.

Більшість президентів міста Львова були не тільки високоосвіченими посадовими особами, вони користувалися великим авторитетом у громаді міста та міських службовців. За досить складних історичних об-

* Саме із дотриманням такої процедури проводилися вибори першого президента міста Львова 9 березня і 4 квітня 1871 року відповідно до статуту громади міста Львова 1870 року.

** У 1880 році євреї становили 28,21% від усіх жителів міста Львова, при цьому у двох дільницях (районах) міста Львова з кожної тисячі мешканців кожний третій був євреем, а в одній із дільниць – більшість жителів були євреями // *Wiadomości statystyczne o mieście Lwowie*. – Lwów, 1892. – S. 60–61.

*** Однак на практиці ця норма жодного разу застосована не була.

ставин вони брали на себе особисту відповідальність щодо захисту прав громади чи її інтересів. Показовою у цьому плані була роль президента О. Ясінського в розв'язанні конфлікту, пов'язаного із побиттям службовцями державної поліції громадян міста Львова. Президент міста особисто очолив делегацію до монарха Австро-Угорщини, яка домоглася усунення посадових осіб поліції, винних у зловживанні владою, від виконання обов'язків та звільнення їх з посад [13, 206].

Свій авторитет президенти та перші віце-президенти міста утверджували також систематичною добродійною діяльністю. Наприклад, один із шанованих і знаних перших віце-президентів міста – д-р М. Мадейський у своєму заповіті дав настанову залишити для закладів: 1) сліпих у місті Львові – 500 золотих а.в.; 2) глухонімих – 500 золотих а.в.; 3) інвалідів – 500 золотих а.в.; 4) убогих – 500 золотих а.в. Для створення фонду допомоги вдовам адвокатів та сиротам він заповів велику на той час суму – 2000 золотих а.в. [12, 7–8].

Правовий статус президента як суб'єкта міського права визначав його правове становище щодо інших суб'єктів права, мав офіційне визнання з боку держави і громади та формальну визначеність – характеризувався системністю, стабільністю та був обумовлений існуючою системою суспільних відносин, зокрема також відносин у місті. Юридична конструкція правового статусу президента міста як суб'єкта права містила: систему прав, обов'язків та законних інтересів, систему гарантій прав і обов'язків, юридичну відповідальність. Центральними у цій конструкції були юридичні обов'язки президента. Детальний аналіз цих обов'язків цілком можливий з урахуванням сучасного розуміння структури юридичного обов'язку, яку становлять наступні елементи: 1) необхідність здійснення певних дій; 2) необхідність утримання від здійснення певних дій; 3) необхідність вимоги здійснення або нездійснення певних дій від інших осіб; 4) застосування санкції юридичної норми в її негативному або позитивному розумінні; 5) належає реагування на вимогу уповноваженої особи; 6) досягнення певного результату при здійсненні органами державної влади і посадовими особами своїх повноважень [14, 4].

Визначальним для статусу президента обов'язком було виконання ухвал міської

ради як представницького органу міської громади. Так, у § 56 статуту вказувалося, що ухвали міської ради, прийняті відповідно до законів, президент повинен виконувати у спосіб, визначений представницьким органом громади. Водночас президент вправі був утриматися від виконання ухвал міської ради, якщо, на його думку, прийнята ухвала суперечила чинному законодавству. Більше того, він був зобов'язаний призупинити виконання такої ухвали та запропонувати представницькому органу громади розглянути її повторно на найближчому черговому засіданні ради, вказавши при цьому на причини призупинення виконання такої ухвали. Повноваженнями призупиняти дію президент був наділений і щодо ухвал секцій (комітетів) ради, спеціальних тимчасових комісій. Гарантувало виконання цього обов'язку президента право звернення з поданням до Намісництва краю у випадку, якщо міська рада виступала проти внесення змін до прийнятої нею ухвали.

Для виконання ухвал міської ради президент наділявся виконавчо-розпорядчими функціями, він був керівником магістрату, спрямовував і контролював його діяльність. З огляду на те, що йому підпорядковувалися всі міські службовці та працівники допоміжного персоналу, а також відповідно до статусу він був вищою посадовою особою у системі міського самоврядування Львова вказаного періоду. Складову його статусу як посадової особи становила дисциплінарна влада (§ 54), яка надавала право президенту призупиняти, зокрема, виплату зарплати службовцям, а також відсторонювати окремих службовців на певний час від виконання їхніх обов'язків. Так, упродовж періоду з 1893 до 1895 року президент міста порушив дисциплінарне провадження щодо семи службовців магістрату. В результаті цих дисциплінарних розслідувань трьох працівників було звільнено із займаних посад, а чотирьох переведено на нижчооплачувані посади та посади, нижчі за рангом [15, 2]. Про посилену увагу президентів міста до трудової дисципліни свідчить знайдений у Львівському обласному державному архіві циркуляр, адресований керівникам бюро, начальникам служб (управлінь), а також усім міським службовцям. У циркулярі від 25 травня 1882 року, зокрема, констатується, що деякі міські службовці не тільки несвоєчас-

но приходять на роботу, але часто без поважних причин взагалі туди не з'являються. Відтак президент зобов'язує керівників бюро, служб (управлінь) вимагати пояснення у порушників трудової дисципліни та інформувати про встановлені такі факти президію магістрату. До винних осіб, як зазначалося в циркулярі, будуть застосовуватися дисциплінарні стягнення, аж до звільнення з посади [16].

Оскільки обсяг дорученої сфери повноважень самоврядних органів територіальної громади міста Львова постійно зростає, збільшувався й обсяг роботи президента міста. І завдання, які входили до його повноважень і повноважень магістрату, фактично переходили до компетенції органів державної виконавчої влади. Тому можна зробити висновок, що інститут президентства міста Львова відповідно до статуту 1870 року мав двоїсту природу: президент був органом міської громади та органом державної влади, оскільки виконував функції і виконавчої влади. Двоїста природа інституту президентства відобразилась у багатьох нормах міського статуту, зокрема щодо наступного: 1) складання президентом присяги Намісникові краю на вірність і слухняність Монарху (§ 25); 2) відповідальності президента за свою діяльність перед міською радою, а за діяльність у дорученій сфері повноважень – перед Урядом (§ 62). Однак ця ж двоїста природа обумовила координуючу роль президента і всередині громади, і у відносинах громада – держава. З огляду на зазначене цінність історико-правового досвіду інституту президентства міста Львова у другій половині XIX – початку XX століття полягає у забезпеченні системності міського самоврядування. Осмислення цього досвіду дає можливість зробити висновки щодо його ролі в історії львівської громади, міського самоврядування та міського права. По-перше, розвиток інституту президентства у місті Львові є ще однією підставою розмежування двох етапів історії громади та міського права, констатацією формування модерного самоврядування на засадах і в

межах конституціоналізму. По-друге, практика функціонування інституту президентства суперечила ідейним засадам громадівської (громадської) теорії місцевого самоврядування, що декларувалася як основа австрійської моделі місцевого самоврядування. По-третє, розвиток інституту президентства міста був одним із чинників становлення принципово нової системи організації публічної влади у місті, яка ґрунтувалася на нормах міського права, що трансформувалося з приватного у публічне.

Відтак, інститут президентства свідчить про формування у другій половині XIX – початку XX століття у місті Львові муніципальної влади як однієї з гілок публічної влади. Актуальність досвіду цієї влади полягає насамперед в історичному обґрунтуванні тих змін, яких потребує правовий статус міського голови в сучасній Україні. По-перше, правове регулювання існуючого нині порядку обрання сільського, селищного, міського голови не враховує необхідність орієнтації на місцеві особливості конкретної громади, а є загальнодержавним [17]. Описаний нами досвід виборів президента міста Львова засвідчує можливість правового регулювання цих питань саме міською громадою. По-друге, певну проблему становить те, що сільський, селищний, міський голова не є депутатом відповідної ради. Це створює чимало колізій у правовому регулюванні їхнього статусу. Видається, що міський голова повинен бути депутатом представницького органу громади, так само як президент міста Львова розглянутих нами часів був депутатом міської ради. По-третє, формальні вимоги до кандидатів на посаду міського голови недостатні. І в цьому питанні варто належним чином осмислити позитивний досвід міського самоврядування міста Львова окресленого періоду.

Як досить складний політичний, правовий та культурний феномен інститут міського голови повинен постійно перебувати у полі зору дослідників, зокрема і тих, хто вивчає історію цього інституту.

Список використаних джерел:

1. Кульчицький В.С. Статут міста Львова 1870 року, його зміст і значення / В.С. Кульчицький // Вісник Львівського університету. – Вип. 39. – 2004. – С. 127–130. – (Серія юридична).
2. Кіселичник В. До питання про організацію, повноваження і принципи діяльності Львівського Магістрату як органу самоврядування за статутом міста 1870 року / В. Кіселичник // Республіканець. – 1993. – № 4. – С. 27–28.

3. Кіселичник В. Розробка і надання Львову у 1870 р. статуту на міське самоврядування / В. Кіселичник // Lwów: miasto, społeczeństwo, kultura. – Т. II. – Krakow, 1998. – С. 125–131.
4. Кіселичник В. Міське самоврядування / В. Кіселичник // Історія Львова: у 3 т. / редкол.: Я. Ісаєвич, М. Литвин, Ф. Стеблій. – Львів: Центр Європи, 2007. – Т. 2. – С. 175–189.
5. Чорновол І. Перший мер. Флоріян Земляковський / І. Чорновол // Львівська газета. – 2007. – 2 березня. – С. 5.
6. Ustawa z dnia 5 marca 1862 określająca zasadnicze podstawy urzędzenia gmin // Ustawy Krajowe dla Królestwa Galicji i Lodomerji. – Lwów, 1866. – S. 103–112.
7. ЛНБ ім. Василя Стефаника НАН України. Відділ рукописів. – Ф. 63. – Спр. 37/1. – Арк. 287–294.
8. ЛНБ ім. Василя Стефаника НАН України. Відділ рукописів. – Ф. 63. – Спр. 37/1. – Арк. 294 а.
9. Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych dla Królestwa Galicji i Lodomerji wraz z wielkiem Księstwem Krakowskiem. – Rok 1866. – Wydano i rozesłano dnia 13 Kwietnia, 1866. – III. Część.
10. Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych dla Królestwa Galicji i Lodomerji wraz z wielkiem Księstwem Krakowskem. – Rok 1870. – Część XXII. – № 79.
11. Hans Neuhofer. Handbuch des Gemeinderechts Springer – Verlag. – Wien – New York. 1972. – XVIII, 449, [2] s.
12. Dziubiński L.G. Poczet prezydentow, wiceprezydentow i obywateli honorowych miasta Lwowa. – Lwów: Nakładem gminy krol. stol. miasta Lwowa, 1896. – 24 s.
13. Ostaszewski-Barański K. Rozwoj krol. stol. miasta Lwowa (1848–1895). – Lwów: Nakl. autora, 1895. – 263 s.
14. Окунев І.С. Загальнотеоретичні засади правового статусу суб'єкта права: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 «Теорія держави і права; історія держави і права, історія політичних та правових вчень» / І.С. Окунев. – К., 2010. – 20 с.
15. Sprawozdanie prezydenta krol. stoi. miasta Lwowa z trzechletnei czynności Reprezentacyi miejskiej i Magistratu (1893, 1894 i 1895). – 38 s.
16. Львівський обласний державний архів. – Ф. 3. – Оп. 1. – Спр. 3088. – Арк. 2 (зворот).
17. Галунов М.І. Проблемні питання обрання сільського, селищного, міського голови / М.І. Галунов, В.Д. Шаповал // Науковий вісник ДДУВС. – 2008. – № 1. – С. 114–119.

Василь КІСЕЛИЧНИК

**ИНСТИТУТ ПРЕЗИДЕНТСТВА У МІСЬКОМУ ПРАВІ ЛЬВОВА
(друга половина XIX – початок XX століття)**

Резюме

У статті досліджується інститут президентства міста Львова, становлення та розвиток якого розділяють два найважливіші етапи в історії львівського міського права другої половини XIX – початку XX століття, що ознаменували зародження муніципальної влади як різновиду влади публічної. Проаналізовано правовий статус президента міста як виконавчо-розпорядчого (одноосібного) органу, його повноваження, функції, порядок обрання, відповідальність і гарантії його діяльності.

Василий КИСЕЛИЧНИК

**ИНСТИТУТ ПРЕЗИДЕНТСТВА В ГОРОДСКОМ ПРАВЕ ЛЬВОВА
(вторая половина XIX – начало XX века)**

Резюме

В статье исследуется институт президентства города Львова, становление и развитие которого разделяет два наиболее важных этапа в истории львовского городского права второй половины XIX – начала XX века, которые ознаменовали зарождение муниципальной власти как разновидности власти публичной. Проанализирован правовой статус президента города как исполнительно-распорядительного (единоличного) органа, его полномочия, функции, порядок избрания, ответственность и гарантии его деятельности.

Vasyl KYSELYCHNYK

**THE PRESIDENTIAL INSTITUTION IN MUNICIPAL LAW OF LVIV
(2nd half of XIX – beginning of XX century)**

Summary

The author studies Institute of Presidency of the city of Lviv, formation and development of which separates two the most important stages in the history of Lviv Municipal Law in the 2nd half of XIX – beginning of XX century that signifies the formation of the municipal authority as a variety of public power. Legal status of City President as executive-dispositive (monocratic) authority, its competence, functions, election system, liabilities and guaranties of activity are analyzed in the article.